

SEPTEMBER 1964
13e JAARGANG

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

	Bladz.
<u>HUMANISTISCH VERBOND</u>	
Regionale conferenties	101
Nieuwe cursus vormingsleiders	101
Sprekerscursus	101
Conferentie voor gespreksleiders	101
Aktie Bihar	101
Toename ledental	101
Personalia	101/102

..

"HUMANITAS"

Voogdijwerk	102
Loterij 1964	102
Aanstellingen van maatschappelijk werkers en	102
maatschappelijk werk adviseur	102

..

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Vernieuwing	103
-------------	-----

..

RADIOLEZINGEN

Radiolezingen in de maand september en oktober voor de V.A.R.A.	103
---	-----

..

VAN ALLE KANTEN

(Het Vrije Volk)	
Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Eindhoven	103/104
Over Henk Weggelaar (Het Veluws Dagblad)	104
Engelse Kerk voelt zich belaagd (Het Parool)	104/105
Nieuw Levensbesef (De Heldersche Courant)	105/106
In dialoog met het humanisme (Het Eindhovens Dagblad)	106/107
Over humanisten gesproken I (De Gelderlander)	107
Weinig ideaal mensbeeld (Leeuwarder Courant)	107
Over humanisten gesproken II (Times)	107/108
Humanistische geestelijke verzorging ook voor godsdienstige jongeren? (Reflex)	108

HUMANISTISCH VERBOND

Regionale conferenties

Op de zaterdagen 3 oktober en 7 november vinden in het Erasmus-huis te Utrecht conferenties plaats voor vertegenwoordigers van de besturen der gewesten en gemeenschappen. O.m. zal de voortgaande uitbreiding van het ledental ter sprake komen en de consequenties hiervan voor het gemeenschapsleven.

Nieuwe cursus vormingsleiders

In september begon een nieuwe tweejarige cursus voor raadslieden en vormingsleiders voor het humanistisch vormingsonderwijs. Het aantal aanmeldingen was zo groot, dat velen moesten worden afgewezen.

Sprekerscursus

Het ligt in de bedoeling in het begin van 1965 een drietal bijeenkomsten te houden met jongere leden, die als spreker voor het Verbond willen optreden. Aandacht zal besteed worden aan de opbouw van een toespraak, aan taalbeheersing en aan de verwachting van de toehoorders. Ook kennis van de activiteiten van het georganiseerde humanisme zal ter sprake komen.

Conferentie voor gespreksleiders

Op 10 en 11 oktober zal in De Ark in Nunspeet een werkconferentie worden gehouden voor de leiders van de gespreksgroepen in vele gemeenschappen. Met behulp van bandopnamen van groepsgesprekken zal de praktijk van het leiden van een gesprek worden beoefend.

Aktie Bihar

Ter inleiding van de inzamelingsactie voor een project in de Indiase provincie Bihar, waarvoor in het najaar een beroep op de leden wordt gedaan, zal op 17 oktober een bijeenkomst in het Erasmushuis plaats vinden. Hiervoor zullen in het bijzonder jongeren worden uitgenodigd.

Toename ledental

In tegenstelling tot voorgaande jaren is ook in de twee vakantie maanden het ledental blijven stijgen. In het komende seizoen zal het werk hiervoor verder voortgang hebben, in het bijzonder door de gevormde groepen van informanten.

Personalia

In de leeftijd van 63 jaar is in Assen, waar hij rechter was, overleden Mr. A. Murman. Hij maakte deel uit van het eerste gekozen hoofdbestuur. Regelmatig trad hij vooral in de Noordelijke provincies als spreker voor het Verbond op. Bij zijn begrafenis was de algemeen-

secretaris B.J.Max als vertegenwoordiger van het hoofdbestuur aanwezig.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Voogdijwerk

Mejuffrouw D.Rijz die meer dan 13 jaar bij Humanitas in dienst is geweest en sinds de erkenning van Humanitas als voogdijvereniging de leiding heeft gehad van de voogdij-afdeling, heeft op 1 september de dienst van Humanitas verlaten en is begin september naar de U.S.A. vertrokken. Haar opvolgster, mejuffrouw E. den Boer, begint op 1 november as. haar werkzaamheden bij Humanitas.

Onder verwijzing naar het 2e augustusnummer van "Mens en Wereld" en het oktobernummer van "Humanitas" waarin onze ere-voorzitter, mr.dr.J.in 't Veld enkele woorden wijdt aan de nagedachtenis van de grondlegger van ons apparaat, berichten wij het overlijden van ons erelid P.C.Faber, op 3 augustus jl.

Loterij 1964

De loterij is geslaagd, en heeft een financieel bevredigend resultaat opgeleverd voor het hoofdbestuur van Humanitas. Het behoeft geen betoog, dat hiermee de financiële zorgen van Humanitas als permanent probleem niet van de baan zijn, maar de lopende tekorten zijn tenminste op een behoorlijke wijze gedekt.

Aanstellingen van maatschappelijk werkers en maatschappelijk werk adviseur

De heer A.v.d.Tempel is per 1 september aangesteld als maatschappelijk werker voor het algemeen maatschappelijk werk bij de afdeling Zwolle (vervanging).

Mevrouw H.F.Harms-Morsink is per 15 september aangesteld als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk bij de afdeling Almelo (vervanging).

De heer B.J.Buhre is per 1 november aangesteld als gewestelijk maatschappelijk-werk-adviseur bij het gewest Drenthe (vervanging).

Mejuffrouw J.Hultink is per 1 oktober aangesteld als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk bij de afdelingen Hilversum en 't Gooi-Noord (vervanging).

Mejuffrouw M.Bentum, maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk bij het gewest Drenthe, is per 1 september overgegaan naar de afdeling Groningen.

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

"Vernieuwing"

In het maandblad "Vernieuwing" van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid behandelt redakteur K. Timmerman het bestaansrecht en de bestaanszin van de werkgemeenschap. De leden hebben naar zijn oordeel een zeer eigen taak, omdat de in de humanistische beschouwingswereld levende mensen in ons land nog altijd in een diskriminatiepositie verkeren.

Meyer de Vries bespreekt "Die goeie ouwe tijd" (die hem gestolen kan worden) en ook zijn rubriek "Dingen van de Dag" bevat weer allerlei interessant nieuws. Drs. Th. Hogendorp schrijft in dit nummer "Over armoede en de welvaartsstaat", secundaire en psychologische armoede als gevolg van de welvaart.

Henri Sandberg behandelt in een gedegen artikel de plotselinge liefde voor de democratie bij de Franse kommunisten en hij vraagt zich af, of het paard van Tröye weer zijn werk zal doen.

..

RADIOLEZINGEN

Radiolezingen in de maanden september en oktober voor de V.A.R.A.

20 september	9.45 uur	H. Bonger	"Het proza van de Burger- edelman"
27 september	9.45 uur	A. Kruidhof	"Menswaardig leven"
4 oktober	9.45 uur	G. Stuiveling	"Uit humanistisch oogpunt"
11 oktober	9.45 uur	E. T. Hoven	"De Engelsen zijn gek"

..

VAN ALLE KANTEN

Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te Eindhoven.

In het Vrije Volk (Eindhovense editie) van 27 augustus lezen wij over het bezoek aan het bureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden aldaar het volgende:

"Het Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden op humanistische grondslag heeft in het verslagjaar 1963 zesendertig cliënten gehad.

Van deze cliënten waren er 21 vrouwen, van wie zestien in de leeftijdsgroep van 30-50 jaar en vijftien mannen.

Het meest voorkomende probleem bij de vrouwen waren huwelijksmoeilijkheden direct gevolgd door aanpassingsmoeilijkheden. Bij de mannen waren aanpassingsmoeilijkheden het belangrijkste. De contacten beperkten zich meestal tot een gesprek. Aan het einde van het jaar waren slechts

vier contacten niet afgesloten. Elf cliënten kwamen via kennissen in contact met het bureau of uit eigen beweging naar het bureau. De overigen kwamen vaak op doktersadvies of na aankondigingen in week- en dagbladen.

Onder de cliënten waren vijf Nederlands hervormden, tien rooms katholieken en zes leden van humanistische organisaties. De meesten woonden in Eindhoven en omgeving.

In de leiding van het bureau en de stichting voltrokken zich enige wijzigingen. Zo moest dr. E.v.d.Velde zijn werkzaamheden in Eindhoven beëindigen. In de ontstane vacature is nog niet voorzien. Ook in het aantrekken van de broodnodige tweede sociale werkster is men nog niet geslaagd, al is er goede hoop dat dit jaar iemand voor deze post gevonden wordt.

De heer Joh.Janse (secretaris) werd in het bestuur opgevolgd door mevrouw H.Gomes de Mesquita-de Jong. De heer I.v.d.Willik trad namens het Humanistisch Verbond toe tot het bestuur. Als zovele stichtingen van dit soort staat ook het bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden financieel zwak. Pogingen om een klein werkkapitaal te verkrijgen, zijn echter met succes aangewend."

Over Henk Weggelaar

Het Veluws Dagblad van 15 augustus schrijft een artikel over de te Elspeet wonende kunstenaar Henk Weggelaar, naar aanleiding van een expositie in diens atelier.

Voor ons is interessant om te weten dat Weggelaar zo'n vijftien jaar geleden, toen het Humanistisch Thuisfront een leider zocht voor militairen van een hobbyclub die graag les wilden hebben in handenarbeid, hierdoor pas met zijn grote activiteiten begonnen is.

"Ik leerde de jongens met hout en metaal werken en muziekinstrumenten te vervaardigen. Aan de lopende band werden in die tijd gitaren gebouwd. Ja, in dat vak heb ik nooit les gehad, maar ik ben eigenlijk ook nog viool- en gitaarbouwer", aldus de self-mademan Weggelaar, die na de oorlog aan het instituut Middeloo te Amersfoort de middelbare akte Handenarbeid haalde.

Op z'n slofjes, zoals dat heet....

Hij gaf nadien les aan kweekscholen en werd later zelfs rijksgecommitteerde bij de kweekschool-examens!

Over de humanist Weggelaar zegt men voorts nog:

De artiest Weggelaar is getrouwd en heeft een zoon van twintig, die in Leiden psychologie studeert.

Henk Weggelaar is in deze streng godsdienstige omgeving een buitenbeentje.

"Ik was niet-gelovig en daarom voel ik me bij het humanisme best thuis. Dat voel ik me trouwens ook in Elspeet," zegt de kunstenaar, die het met de bevolking daar best kan rooien, "hoewel de oudere Elspeters bij mij nog nooit een potje hebben gehaald."

Engelse Kerk voelt zich belaagd

In de rubriek Nieuws uit de Kerken in het Parool van 6 augustus wordt

geschreven over de toenemende mate van ongerustheid binnen de Engelse Kerk over de vele aanvallen die er op de kerken worden gedaan door middel van redevoeringen en publikaties.

"Zo is er in juni een opzienbarende voordracht geweest van de bisschop van Leicester. Dr. R.R. Williams zei dat, ofschoon de kerk en vele christelijke organisaties uiterlijk een opgewekt en welvarend leven leiden, het niet te ontkennen valt dat de Kerk van Engeland momenteel uitgedaagd wordt door een humanisme en secularisatie (verwereldlijking) die strijdbaarder zijn dan ooit in deze eeuw. Ook zijn er opmerkelijke artikelen verschenen in de Sunday Press en The Listener, die verklaard hebben dat de christelijke godsdienst indien hij deze aanvallen doorstaat, de godsdienst van enkelingen zal worden in plaats van "het geloof van de natie."

Er zijn bewegingen gaande die de godsdienstoefeningen en catechisatie op de dagscholen wilden afschaffen. Op universiteiten en kostscholen dringt de invloed van een nieuwe tijd met losser zeden steeds krachtiger door. Er is bijvoorbeeld een sterk groeiende anti-godsdienstige humanistische groep onder de studenten van de universiteit van Oxford. Van de 8000 studenten hebben zich in het lopende studiejaar hiervoor 1000 aangemeld, terwijl de christelijke studentenverenigingen momenteel hun hoogtepunt gehad hebben: de r.k. (Newman) vereniging telt 700 leden, de protestantse organisaties hebben er slechts 550."

Nieuw levensbesef

De Heldersche Courant van 7 augustus wijdt aandacht aan een artikel in Mens en Wereld over de radiogesprekken tussen Nol Gregoor en Harry Mulisch. Men citeert Mens en Wereld als volgt:

"In "Mens en Wereld" (Humanistisch Verbond) wordt gewezen op de radiogesprekken tussen Nol Gregoor en de schrijver Harry Mulisch, gesprekken die de moeite van het aanhoren overwaard zijn. Gregoor is er steeds op uit om het schrijversschap en het werk van Mulisch te begrijpen uit gebeurtenissen uit zijn jeugd, uit zijn leven en even hardnekkig weigert Mulisch bepaalde gebeurtenissen uit zijn levens als verklaringen te zien.

Het is interessant en vermakelijk om deze gevechten, in alle vrede en vriendschap geleverd, te volgen.

"Hier staan tegenover elkaar een intelligente en begrijpende 19e eeuwse - Gregoor - die verklaren wil door de oorzaken op te sporen van bepaalde thema's in Mulisch' werk en een 20e eeuwse - Mulisch - die helemaal niet verklaren wil of terugzoeken, maar die de nadruk legt op het onverklaarbare, het wonderlijke, het op zichzelf staande en die het een ontluistering acht van het unieke verschijnsel mens om te zoeken in zijn verleden. Al dat verklaren en zoeken (zo vertaal ik Mulisch) eindigt er in dat alles één is in de wereld en dat wil ik niet, dat is onjuist. Mulisch is zo de antipode van de mysticus. Nooit is mij zo duidelijk geworden wat een existentiële levensopvatting inhoudt

en nooit heb ik zo duidelijk gevoeld dat de negentiende eeuw onherroepelijk achter de rug is en dat het verschijnsel wetenschap in zo'n crisis verkeert.

Dit nieuwe levensbesef, waarbij alles op zichzelf wordt bescheiden, zet de deur wijd open naar een intens beleefd en avontuurlijk bestaan, zonder een zoeken naar verklaringen en het lijkt mij buiten kijf, dat tallozen zo leven bij het moment, dat allesoverheersend is en waarbij alles zijn unieke betekenis of unieke doelloosheid krijgt. Zo is, voor de gewone stervelingen, de vakantie, los van al het oude, vrij, onbestemd wat de toekomst betreft en gevaarlijk en dat geeft intensiteit aan het bestaan, tenminste als men durft om dan ook te springen. En spreekt u nu niet over gelijk of ongelijk hebben, Gregoor of Mulisch. Want wat is dat in dezen, gelijk of ongelijk hebben? Ook dat behoort tot een wereld, die snel verdwijnt."

In dialoog met het humanisme

Het Eindhovens Dagblad heeft op 13 augustus een bespreking gepubliceerd van het verslagboek Mens-woorden met en zonder God," onder redactie van Thaumasia; het lijkt ons niet zonder zin de bespreking in zijn geheel over te nemen, die geschreven werd door Jos Berkelmans, pr.

"De Nijmeegse wijsgerige faculteitsvereniging "Thaumasia" heeft als vervolg op de in 1961 gehouden studiedagen over "Modern niet-gods-dienstig humanisme" in november 1963 een week-end georganiseerd met als thema "Mens-woorden met of zonder God?". Het verslagboek daarvan is nu bij Dekker en van de Vegt verschenen, en het bevat ook enkele artikelen over hetzelfde onderwerp, die toen werden geschreven in het Nijmeegse Universiteitsblad (8 november 1963).

Vooreerst schrijft prof. dr. J. Plat over "de zin van ons leven" en zet er klaar en helder uiteen waarover het gaat in deze studie. De studentenmoderator Michaël Hensen o.p. gaat dieper in op de religieuze projectie en wil laten zien, dat het geloof ons wordt geschonken en dat het ons een rijker mens zijn laat ervaren dan het ongeloof: de niet-gelovige denkers reduceren het ideaal der menswording tot maatschappelijkheid (Marx), tot levensmachtigheid (vitalisme), tot vrijheid (Sartre). Ook lijkt slechts vanuit het geloof waarachtige intermenselijke communicatie mogelijk.

Op de vraag die werd voorgelegd aan Prof. Dr.W. Banning, Dr.J.P. van Praag en Mr. Drs.Laud Stallaert antwoorden alle drie vanuit hun eigen respectievelijk protestante, humanistische en katholieke overtuiging. Deze vraag is de volgende:"Kunnen wij, eenzame mensen, in een als het ware belangeloos engagement tegenover onze medemens tot een besef komen van uiteindelijke geborgenheid in het bestaan, d.w.z. van de onverwoestbare mogelijkheid te hopen en te geloven? Licht in zulke mede-menselijkheid het enige en alles-beslissende antwoord betreffende de zin van ons bestaan?"

Dan volgen de drie inleidingen, waarvan die van Prof. Dr. K. Hidding tot titel heeft "Transcendentie en geborgenheid". Ad den Beste geeft een verkenning in de moderne poëzie om er een antwoord te vinden op de gestelde vraag en Prof. dr. de Petter o.p. geeft een filosofische beschouwing over het onderwerp: het is een poging om de Godsbevestiging te verantwoorden tegenover het moderne atheïsme.

Het is niet verwonderlijk, dat in deze studies diverse keren de naam van Robinson opduikt, immers het boekje van Robinson heeft ongeveer dezelfde problemen aan de orde gesteld."

Over humanisten gesproken I

Dikwijls komt men de woorden "Humanist en humanisme" tegen, gebruikt op een wijze waarvan men zich afvraagt: "wat heeft dit met ons humanisme te maken?" Ter illustratie moge volgen, uit de Gelderland van 2 september deze zinsneden:

"Mary MacCarthy heeft ooit (in vrijwillige ballingschap in Parijs) over haar vaderland Amerika geschreven: "We zijn een natie van 20.000.000 badkamers met een humanist in ieder bad." Het gaat nu om de vraag hoeveel badkamers met humanist er zijn in het zuiden; in Georgia, Alabama, Mississippi, Louisiana en de andere staten van Dixie, en verder, of die humanisten van plan zijn om uit hun baden te komen om de stem van hun hart en hun verstand te laten spreken tegen de terreur van de rassenhaat."

Weinig ideaal mensbeeld

Dit schrijft de Leeuwarder Courant van 2 september boven een stukje gewijd aan een artikel uit Mens en Wereld, het stukje begint aldus:

"Mens en Wereld" (Humanistisch Verbond) filosofeert een beetje over de redding van de mijnwerkers van Champagnole. Tussen de puinhopen halen we een aantal mensen vandaan, die we als bekenden begroeten en morgen vergeten zijn wanneer er iets anders gebeurt. Negen mensen gered van de dood. Wat voor mensen? Een toneelschrijver zou zijn fantasie kunnen laten werken in het beschrijven hoe mogelijk onder diezelfde gelukkigen er waren die in het normale leven elkaar naar het leven hadden gestaan!"

Over humanisten gesproken II

In de Times van 11 september troffen wij een ander voorbeeld. Het betrof hier een lezing gehouden door ene Miss Loveland, "Health visitor tutor van het Department of Biological and Health Studies, Batterssea College of Technology", in de Lady Margaret Hall van Oxford. Miss Loveland critiseerde ouders die hun kinderen alleen laten en uitgaan als er 's avonds een feestje door de jeugd georganiseerd wordt thuis. "Het is heel gewoon dat het in verschillende kamers van het huis tot sexueel verkeer komt tussen de jongelui. Vader en moeder deden er beter aan eens thuis te blijven en met eigen ogen te zien wat er plaats vindt!", zei zij. Over de grote toename van geslachtsziekten

sprak Miss Loveland ook. "Was het vroeger zo dat mensen van geringe intelligentie dergelijke ziektes opliepen, thans zijn het juist zeer intelligente jonge intellectuelen, die zich voor behandeling tot de ziekenhuizen wenden en zij zijn het die de onwettige kinderen krijgen. Dat zijn de humanisten, de vrijdenkers die slechts voor de dag van vandaag leven, onder de schaduw van de atoombom en die niet denken aan morgen," aldus miss Loveland in Oxford.

Humanistische geestelijke verzorging ook voor godsdienstige jongeren?

In een uitzending van de N.C.R.V. van 9 augustus ("Reflex") liet Ds.C.Aalders zich zeer welwillend uit over de humanistische geestelijke verzorging voor de militair.

Ds.Aalders zei o.m.: "Ik geloof dat het sterkste emotionele bezwaar voortkomt uit vrees. Vrees voor de zuigkracht van het ongeloof dat men dan in het humanisme heel duidelijk belichaamd ziet. Men is gewoon bang voor een soort geestelijke besmetting. En daar zou ik iets over willen zeggen."

"Waarom zou men eigenlijk juist hier zo bang zijn voor geestelijke besmetting? En dat in een wereld waar de meest gevaarlijke collectieve infecties onze kinderen voortdurend en meestal onbewust bereiken en - vergiftigen? Is onze vermaterialiseerde, versexualiseerde, op snelle lustbevrediging en brutale sensaties beluste samenleving ongevaarlijker dan een eerlijke en zichzelf duidelijk als zodanig kenbaar makende ongodsdienstigheid, die niettemin verantwoordelijkheid wil dragen voor de waarden der humaniteit?"

"Is het niet veeleer heilzaam en wekkend om ernstig met andersdenkenden te leren spreken? Ik kan mij nooit geheel aan de indruk onttrekken dat de angst voor deze ontmoetingen alleen maar een bewijs is van eigen onzekerheid en van een betreurenswaardig gebrek aan eigen innerlijke overtuiging. Zou de angst voor de humanistische gesprekskringen niet vaak een bewijs zijn van het onvermogen van heel wat kerkelijke catechisaties? Want hier ligt een van de meest bedreigde punten in de geestelijke verzorging door de kerken - juist ook buiten het leger,"

"En ik geloof dat juist de ontmoeting met het ongodsdienstig humanisme en de daardoor gewekte vragen, onder de leiding van een gelovige pastor tot geïnspireerde en overtuigde antwoorden kunnen voeren, die tegelijk een werkzaam tegengif vormen tegen de levensgevaarlijke besmetting door onze aan de platte lustbevrediging uitgeleverde samenleving. Zo zou de humanistische geestelijke verzorging ook voor godsdienstige jongeren tot een echte zegen kunnen zijn!"